

...Как еко-то заглъхва (или как то се официализира)

от Невена Андонова

Преди повече от пет години се разнесоха първите викове на русенци, че едвам дишат. Няколко месеца след това невиджан дотогава кураж се насъбра и концентрира дотам, че учреди Комитет за гражданска екологична защита.

И ето - ехото от гражданските екогласове заглъхва вече пет години. След главната си роля в драмата по свалянето на „главата“ и след съучредяването на СДС (все в края на 1989 г.) зеленото движение у нас се разклони богато. И раззелени в откриваната политика. Която не придира чак толкова за чиста природа. Глупаво е да не се отчита развитието на нещата. Да речем, смяната на живите вериги с писането и прокарването на цял един закон за опазване на околната среда. Тази „тънка разлика“ най-трудно, явно, я отчитат политиките... Затова да се върнем на малкия юбилей, който регистрираме. Преди пет години проектът „Рила - Места“, Русе, Мусагеница бяха повод за алтернативно гражданско поведение. Кое обаче не значи, че Русе не продължава да диша трудно, нито че КЦМ край Пловдив не е изтозлив кръват на много хора. Без да смесваме несъвместими неща, нека само споменем развитието на държавната политика в екопосока. Всичко ни дава надежди, че предателство от сорта на онова около Чернобил вече е останало в черното минало... Тук думата ни е за друго.

Поставени на везните, всички екологични язвни, взети вкупом, не можаха да наклонят обществен интерес към себе си. Как да го направят, като от другата страна се тръсва ИНТЕРЕСЪТ? Това важи не само за официозните и независимите граждан-

ски сдружения „Екогласност“ (що за абсурд?!). Важи за всички заглъхващи и задавени в политически ежби и неприязни екогласове. Вие, читатели, какво разбирате под зелено движение в републиката? Ето какво трябва да разбирате:

Национално движение „Екогласност“ с председател Димитър Топлийски; Независимо сдружение „Екогласност“ с председател Едвин Сугарев (чието легитимно съществуване се оспорва не само от опонентите, но и от съда...); Независимо сдружение „Екогласност-89“ с председател Петър Слабаков; политически клуб „Екогласност“ с председател Борис Колев; Зелена партия с председател Александър Караканов; Консервативна екологична партия с председател Христо Бисеров.

Роенето, естественото и най-вече неестественото делене, разводите и прочие юридически неприятности са очевидни и носят запазената марка на един кратък, но наситен период в новата ни политическа история. Много са тези, които бдят над ековъпросите у нас. Само да не се окаже въярна онази приказка за многото баби и келявото дете!

Нека преминем върху екологичните точки на напрежение. Какво ли стана с тях? Забравата невинаги е нещо хубаво. Носи неприятни изненади. Понякога.

Болните теми около датата десети - малко преди и малко след нея

Русе

Темата, в която държавните институции бързо се

Една от първите екобирки в Южния парк

ФОТО ВЛАДИМИР БАХЧЕВАНОВ (В. ДЕМОКРАЦИЯ)

намесиха. Първите и честни срещи (през 1990 г.) между български и румънски висши и низши държавни чиновници се отразяваше стриктно от медиите. Впоследствие на последните това доскуча... Всъщност производството поне на епихлорхидрин в завода в Гюргево беше преустановено. А пък Мария Варамезова (от онези осем жени от Русе) твърди, че за единайсет години промените почти не се усещат. По-точно липсата на промени се усеща и мирише... Случаят е оплетен и е с прекалено голяма външна намеса, че да търсим отговорните само сред нас.

Мусагеница

Май проблемът е решен. Май една производствена площадка (вредно за работещите там производство) бе „изнесена“.

Радиоактивни тютюни в Ясеновец, Разградско

Случаят с тези тютюни се оказа естествено криминален. Някаква фирма на някакъв субект, с някаква пререгистрация, след тукашната шумотевица, в Пана-

ма... Все пак тези тютюни не се оказаха радиоактивни. Но пък се оказаха замърсители дори без да горят. Неблагополучен, но благополучно приключен случай.

Проект „Рила - Места“

Замразен е. Не се работи (слава Богу!) по него. Но пък търпи напик от време на време от страна на „Енергопроект“. Да, това е проектът, дето ще отводнява една планина.

Комбинат за цветни метали край Пловдив

Триви с оловни аерозоли и прах. Почвата продължава (и няма да престане скоро) да е наситена с тежки метали. Спряха го, после по Пушкарво време го пуснаха пак. Дадени са десет милиона лева за пречиствателни станции, които се оказали неефективни. За разлика от пречиствателната станция край Кърджали, която струва също десет милиона, но в долари.

АЕЦ „Белене“

Замразен проект. ЗАМРАЗЕН проект!

Чернобил

Проблемът е с изследователска и с правна страна. В първата посока времето е неоправимо изпуснато. Тъкмо заради това в правен аспект истината просто не е изяснена. (За сравнение виж присъдите на тоталитарните бонзи.) „Отнесоха“ го двама, а виновните като че ли са повече.

Кремиковци

Още през март 1989 г. беше спряно коксо-химическото производство. Други проблеми също получиха частично решение. То изглежда съвсем частично, ако питате жителите на Ботунец или гара Яна...

Бургас

Откъде да захванеш? От водата или от въздуха? От нитратите или нитритите? От мангана или от амоняка? Или от екарисажа? Или от озониращите станции (дето все ги няма и няма, а дето строежът им е от онези без край)? Изобщо, както изглежда, водата там ще става все повече непитейна.

Язовир „Тополница“

Както може би е известно, проблемът около добивното производство в чешкопешките мини е в пряка връзка с високото съдържание на арсен в язовира. С министерско постановление от януари на 1992 г. разработването на мините е спряно. Кое е нерентабилно икономически. А и не решава екологичния проблем. Защото със спирането на мините надали арсенът си е отишъл от водата. Нужната технология: обезарсеняване с негасена вар, която го прави потезък и го праща на дъното в язовира. Алтернативата са съоръжения. Споменавана е една ирландска фирма за доставка на американски инсталации.

Според уговорката това беше блицпреглед на болните точки около датата десети. Успокоителното (и донякъде опровергаващо въвеждането в тази тема) е фактът, че с данни по горните случаи разполагаха, да речем, в ПК „Екогласност“. И ни бяха предоставени от Стефан Гайтанджиев без предварителна подготовка...

Общественото ни съзнание се измори

Затлачи се от „горещи“ новини по политическата игра, която така и не разбира.

Измори се от „трохите“ на същинската информация и отказва да реагира на това, което наистина ни засяга. На всичко, що плува във водата и във въздуха. Същите ние

все още трудно „превключваме“ (както да говорим за съдържание?!). В гражданската вълна на гражданското поведение. Ефективността вече не се мери с митинги и живи вериги. Ако те липсват там, където са нужни и днес, то е проблем на многото „баби“, бдящи над екочистотата у нас.

Що се отнася до някои от изброените тук язвни, идва ми наум телевизионен клип, въртящ се по чешката телевизия. Той цели събуждане на интереса към съдбата на инвалидите. Аналогията се прави лесно... В този клип в кадър вижда едно младо момче на инвалидна количка. Гледа ви в очите, след това изважда от джоба си гримове и така, както ви гледа, започва да черви устни, да маже с руж и сенки лицето си, да разрошва и топира косата си. „Така полученият“ клоун в инвалидна количка ви поглежда пак в очите и тихо пита „КАКВО ОЩЕ ТРЯБВА ДА НАПРАВЯ, ЗА ДА МИ ОБЪРНЕТЕ ВНИМАНИЕ?“

Русе - темата си е направо вече скучна тема. Хората съвсем делнично и нормално, и скучно се троят от прекалено мръсен въздух. Сигурно е досадно, но жените, работещи в цехове за производство на антибиотици, имат проблеми със здравето на децата си. Може би е вече съвсем скучен проблемът с оловото в кръвта, но властите в Канада това ги вълнуваше?

Не че нас ни вълнува!

И така, честит ни малък петгодишен юбилей, „зелено“ движение в страната!

„Екофест - Русе'91“

ФОТО ДИМИТЪР ДИКОВ